

**Keretstratégia készítése Magyarország nemzetközi fejlesztési együttműködésére
vonatkozóan**

Az Országgyűlés 2013.03.04-én elfogadott, H/9414. sz. határozatában arra hívta fel a Kormányt, hogy „tekintettel a nemzetközi fejlesztési együttműködés és a fejlesztéshatékonyság magas szintű fórumain megfogalmazott elvekre és Magyarország nemzetközi kötelezettségvállalásaira, dolgozzon ki nemzetközi fejlesztési keretstratégiát 2013. június 30-ig” és nyújtsa be azt az Országgyűlés Külügyi Bizottságához.

Az Országgyűlés által megfogalmazott igénynek eleget téve, az alábbi keretstratégiára teszünk javaslatot, amely az Országgyűlés illetékes bizottságának a jelzett határidőre történő bemutatást követően, az ott elhangzó szempontok figyelembe vételével a kormányzati stratégiai irányításról szóló 38/2012. (III.12.) sz. Korm. rendelet 36. §-ában körülírt szakpolitikai stratégia formájában kerül elfogadásra.

A NEFE keretstratégia illeszkedik a „Magyar külpolitika az uniós elnökség után” című, 2011-ben elfogadott dokumentumban a globális nyitás témakörében felvázolt cselekvési irányokhoz és összhangban áll a 2012-ben elfogadott Külgazdasági Stratégiában a magyar gazdaság Európán kívüli térségek felé való fokozott nyitása kapcsán kitűzött célokkal, valamint az ugyancsak 2012-ben elfogadott Nemzeti Biztonsági Stratégiában a nemzetközi fejlesztési együttműködés stabilitásteremtésben betöltött szerepéről megfogalmazottakkal. A koncepció a felsorolt stratégiákban kijelölt célok NEFE politikai eszközrendszerrel való elősegítése érdekében teendő lépéseket, a követendő alapelveket és irányokat, a hazai és a nemzetközi környezet jellemzőit, az azokból fakadó kötelezettségeket és lehetőségeket foglalja össze.

**Magyarország nemzetközi fejlesztési együttműködésére (NEFE) vonatkozó
keretstratégia 2014-2020**

TERVEZET

A keretstratégia célja

1. A keretstratégia célja, hogy a 2014-20 közötti időszakra felvázolja a magyar külpolitika és külkapcsolatok szerves részét képező nemzetközi fejlesztési együttműködési (NEFE) politika alapelveit, céljait, fő irányait, és meghatározza azokat a szempontokat, amelyek alapján a végrehajtás kereteit és eszköztrendszerét célszerű ki-, illetve átalakítani. A koncepció a magyar kül-, biztonságpolitikai és külgazdasági stratégiai dokumentumokban foglalt fő célokat (a fenntartható fejlődés előmozdítása, külpolitikánk globális figyelmének erősítése, a világ sorsáért viselt erkölcsi felelősség, erőteljes keleti nyitás, pozíciók szerzése a fejlődő országokban, a nemzetközi biztonság szilárdítása a szociális viszonyok javításához, a gazdaság erősödéséhez való hozzájárulással) és cselekvési irányokat szem előtt tartva, azokat a nemzetközi fejlesztési együttműködés általánosan elfogadott alapelveivel és célrendszerével kiegészítve, azonosítja a Magyarország által ezen a téren követendő normákat, az ország nemzeti érdekeinek és a nemzetközi közösség elvárásainak összehangolásából fakadó, azoknak eleget tevő együttműködési politika tartalmi összetevőit.

2. A NEFE keretstratégia összefoglalja azokat a teendőket, amelyek megtétele szükséges ahhoz, hogy a magyar NEFE arcéle erősödjön, láthatósága és hatékonysága növekedjen, eleget tegyen a nemzetközi kötelezettségvállalásainknak, ezáltal kellő hitelességgel támassza alá Magyarország elkötelezettségét a globális kihívások kezelése iránt.

3. A keretstratégiában rögzített feladatok végrehajtására cselekvési tervet kell kidolgozni és hatástanulmányt kell készíteni.

A magyar NEFE jelenlegi helyzete

4. Magyarország legutóbbi, NEFE tárgyú stratégiai dokumentuma 2001-ben keletkezett, ezért az ország nemzetközi kapcsolatrendszerében és státuszában azóta bekövetkezett változások – az Európai Unióba való belépés és a globális világban történt átalakulások – szükségessé teszik e szakpolitika fő irányainak meghatározását, amely a nemzetközi közvélemény kitüntetett figyelmét élvezzi, az Európai Unió külkapcsolati rendszerében különösen nagy jelentőséggel bír, s amelyben az egyes tagállamok a Lisszaboni Szerződés hatálya alatt is meglehetősen nagy önállóságot élveznek.

5. A magyar NEFE tevékenysége – a rendelkezésre álló források volumene, a „klasszikus” fejlődő országokban szerzett szakmai tapasztalatok és a terepismeret viszonylag korlátozott volta miatt - a kezdetektől, az EU-ba való belépésünktől fogva főként a környező térségre (Nyugat-Balkán, Kelet-Európa) összpontosult, de a partnerországok között afrikai, közel-keleti és ázsiai országok is szerepelnek. A magyar NEFE jelenleg viszonylag széles partnerországi körrel (Afganisztán, Afrika Szaharától délre eső térsége, Bosznia-Hercegovina, Irak, Jemen, Kambodzsa, Kirgizisztán, Laosz, Koszovó, Macedónia, Moldova, Mongólia, Montenegró, Palesztin Hatóság, Szerbia, Ukrajna, Vietnám) dolgozik, aminek következtében támogatásaink elaprózódnak, kevésbé hatékonyak és szerényebb láthatóságot biztosítanak politikánk számára.

6. A magyar NEFE jelenleg alulfinanszírozott; noha az EU tagállamként 2005-ben vállalt politikai kötelezettség értelmében hivatalos fejlesztési hozzájárulásunk (ODA) bruttó nemzeti jövedelemhez (GNI) viszonyított arányát 2010-re 0,17%-re, 2015-re 0,33 %-ra kellett volna/kellene növelnünk, a 2012-ben mért érték 0,10 %, amely a 2011-es 0,11%-hoz képest is csökkentést mutat.

7. A NEFE célú ráfordítások túlnyomó része multilaterális keretben, tagdíjak és önkéntes felajánlások nemzetközi szervezetekbe, alapokba való befizetése révén jut el a kedvezményezettekhez. Bilaterális NEFE együttműködésünk meghatározó formáját a tapasztalatátadásra irányuló, ú.n. technikai segítségnyújtási projektek jelentik.

8. A kétoldalú alapú magyar NEFE végrehajtásában meghatározó a civil szervezetek és az állami szakhatóságok szerepe, a vállalatok – főként a célirányosan mobilizálható források korlátozott volta miatt – csekély, csaknem elhanyagolható szerepet játszanak. A fejlesztéshatékony új típusú, a fejlődést eredményező forrástranszfereket (segély, kölcsön, befektetés stb.) együttesen szemlélő megközelítése is szükségessé teszi a vállalati szféra fokozott bevonását, valamint a gazdaság- és kereskedelemélénkítő tevékenységekkel elérhető szinergiára törekvést.

9. A magyar NEFE tevékenység intenzitása és finanszírozottsága jelenleg elmarad a nemzetközi politikai kötelezettségvállalásainktól és a hozzánk hasonló helyzetű országok (V4) által az elmúlt években kialakított gyakorlattól. Az államigazgatáson belül több szervezet is folytat olyan tevékenységet, amely jellegét, tartalmát és eredményeit tekintve NEFE aktivitásnak minősíthető, ezek tervezésében és végrehajtásában azonban az egységes szemlélet és koherencia kevésbé érvényesül. Mindez azt is jelenti, hogy ezen tevékenységek során nem feltétlenül jutnak érvényre a különböző nemzetközi fórumokon Magyarország által is vállalt segélyhatékonysági alapelvek.

10. A magyar NEFE végrehajtásának nemzetközi szakmai keretrendszerét az ENSZ, az OECD DAC és az Európai Unió témát érintő politikai nyilatkozatai, alapelvei és szakmai iránymutatásai alkotják (kiemelten: ENSZ Millenniumi Nyilatkozat, Rio+20 konferencia záró

nyilatkozata, Párizsi Nyilatkozat a Segélyhatékonyságról, Accrai Akcióterv, Busani Partnerség a Hatékony Fejlesztési Együttműködésért, Európai Konszenzus a Fejlődésről, tanácsi határozatok a fejlesztésfinanszírozásról), amelyek teljesülését a szóban forgó szervezetek különböző intézményei és fórumai időről időre felméri és értékeli. Nemzeti NEFE politikánk kialakítása és végrehajtása során ezek szem előtt tartása általános érdekérvényesítő képességünket és nemzetközi megítélésünket is kedvezően befolyásolhatja.

11. A magyar NEFE politika tervezéséért, koordinálásáért és végrehajtásáért felelős Külügyminisztérium önálló szervezeti egységgel rendelkezik ezen feladatok ellátására, annak alacsony létszáma azonban a bilaterális projektmenedzsment mellett csak a legfontosabb témakörök és multilaterális döntéshozatali folyamatok nyomán követését teszi lehetővé. Tevékenységünk tematikai irányainak elmélyítése, hangsúlyainak láthatóbbá tétele, a nemzetközi szervezetekben viselt tagságunkból fakadó érdekérvényesítési lehetőségek jobb kiaknázása, a feladatok hatékonyabb ellátása nagyobb specializációt tesz szükségessé.

12. Az EU- és OECD-tagállamként folytatott magyar NEFE politika első tíz évének tapasztalatai azt mutatják, hogy a magyar társadalomban erősíteni kell a NEFE tevékenység elfogadottságát, a nemzetközi jelentőségével és a külkapcsolatokban betöltött szerepével kapcsolatos ismereteket, s a források fokozatos növelésével párhuzamosan szükséges a végrehajtó intézményi kapacitások bővítése, a szakmai részterületekre irányuló specializálódás mélyítése. Fontos továbbá a kedvezményezett országokkal való partneri viszony célzott erősítése az együttműködés részleteinek megtervezésétől a végrehajtáson át az értékelésig és utánkövetésig.

Bevezetés, a keretstratégia háttere

13. A nemzetközi fejlesztési együttműködési politika és a humanitárius segítségnyújtás a magyar külpolitika és külkapcsolataink szerves részét képezi. Magyarország a korábbi évtizedekben is – külpolitikai keretrendszerének és mozgásterének függvényében – kivette részét a fejlődő világ felzárkózását célzó segítségnyújtásból; világszerte több ezer olyan szakember dolgozik ma is felelős állásban, nem ritkán vezető politikusként, aki Magyarország által nyújtott állami ösztöndíjjal szerzett diplomát hazánk valamelyik felsőoktatási intézményében, Afrika számos országában segítették magyar szakemberek a helyi egészségügyi, oktatási rendszer kialakítását és működését. 1996-ban Magyarország az OECD, 2004-ben az Európai Unió tagállamává, ezáltal a világ legfejlettebb országait tömörítő politikai közösség részévé vált, amely egyúttal a fejlődő országok felzárkóztatásának támogatását kiemelt célként és morálisan kötelező feladatként kezelő érték-közösség is. Az Európai Unióba lépve hazánk is politikai kötelezettséget vállalt arra, hogy a közösen elfogadott normáknak megfelelő nemzetközi fejlesztési tevékenységet folytat és erőfeszítéseket tesz a közösség által kitűzött célok elérése érdekében.

14. A NEFE politika célja a világban létező szegénység és a globális egyenlőtlenségek csökkentése, a nemzetközi biztonság és stabilitás, a béke és a fenntartható fejlődés, valamint a demokrácia, az emberi jogok és a jobbiztonság előmozdítása. A NEFE politika fő irányítóját napjainkban az ENSZ tagállamai által 2000-ben elfogadott Millenniumi Fejlesztési Célok (MDG) jelentik, amelyek 2015-re a mélyszegénységben - a napi 1,25 USD-ből - élők arányának az 1990-ben mérthez képest felére csökkentését és a humánus élet legalapvetőbb feltételeinek – iskoláztatás, csecsemő- és anyasági halálozás, a reprodukcióhoz szükséges egészség, a fertőző betegségek terjedése és az AIDS elleni küzdelem, nők helyzetének és a környezet állapotának – számottevő, számszerűsíthető javítását irányozták elő.

15. Noha a meghirdetés óta eltelt időszakban a célok teljesülése terén jelentős előrelépés történt a világban, a részidei felülvizsgálatok arról tanúskodnak, hogy a szegények számának csökkenésében az ázsiai országok – különösen Kína – fejlődése játszik meghatározó szerepet, s a legnagyobb elmaradás Afrika Szaharától délre eső területén tapasztalható. Vannak továbbá olyan területek – pl. az anyasághoz, a reprodukcióhoz kapcsolódó egészség, az alapvető higiénés szolgáltatásokhoz való hozzáférés -, ahol kérdéses a kitűzött célok 2015-ig történő elérése. A 2015 utáni időszak fejlődési/fejlesztési céljainak a fennmaradó teendők mellett a fejlődés fenntarthatóságából, gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi pillérének kívánatos egyensúlyából fakadó kihívásokra is megoldásokat kell felvázolnia.

16. A fejlett országok alkotta donor közösség államai jelenleg évi kb. 125 mrd USD-nek megfelelő összeget fordítanak hivatalos fejlesztési támogatásokra (Official Development Assistance – ODA). Az ENSZ 1970-ben – az akkori növekedési, fejlődési trendek alapján – olyan határozatot hozott, amely a fejlett országokat arra szólította fel, hogy évente nemzeti össz-jövedelmük (GNI) 0,7%-át áldozzák a fejlődő országok megsegítésére. Ezt az értéket utóbb több nemzetközi fórum is megerősítette, majd 2003-ban az Európai Unió is - 2015-ös határidővel – politikai célkitűzéssé tette. A szervezet a 2004-ben belépett 12 új tagállam esetében a 2015-re teljesítendő, NEFE célú ráfordítási rátát 0,33 %-ban állapította meg. Noha a támogatást nyújtó államok – így Magyarország is – igyekeznek lépéseket tenni e célok elérése érdekében, az elmúlt évek nemzetközi pénzügyi válsága, amely az EU-térségre, a donor közösség meghatározó alkotóelemére hosszan tartó hatással van, 2012-ben immár második éve a globális – és az EU által nyújtott - ODA csökkenéséhez vezetett.

17. A globális környezet gyors változása, az ODA visszaesése egyre inkább ráirányítja a figyelmet a fejlődő országokba irányuló segítségnyújtás hatékonysága növelésének szükségességére, amely az elmúlt évtizedben több nemzetközi fórum (Róma, Párizs, Accra, Busan) napirendjén szerepelt és nemzetközi dokumentumokban öltött testet (l. 10.). A nemzetközi donor közösségben fokozatosan erősödik az a nézet, hogy a hatékonyság érdekében a rászoruló országok fejlődését elősegítő valamennyi, kívülről jövő forrástranszfert (beruházások, segélyek, kölcsönök, hazautalások, jótékonyági szervezetek tevékenysége stb.) együttesen kell szemlélni és a hatások mérésére új típusú statisztikai módszertant kell kidolgozni.

18. Magyarországnak a fejlett donor közösség tagjaként és Kárpát-medencei, Európa közepén fekvő országgként egyaránt érdeke, hogy a közelebbi és tágabb környezetében fekvő országok kiegyensúlyozott fejlődéséhez hozzájáruljon, ezáltal csökkentse a helyi és nemzetközi válságok kialakulásának, az instabilitás növekedésének, a fertőző betegségek terjedésének, a klímaváltozás káros hatásainak és a tömeges kényszermigrációnak az esélyét. A partner országok társadalmi, gazdasági kibontakozásának elősegítése egyúttal a vásárlóerő bővüléséhez is vezet, ami a donor ország elismertségének növelése mellett gazdasági szereplőinek piacra jutását is kedvezően befolyásolhatja.

19. Magyarország NEFE stratégiai koncepciójának megvalósítása jórészt arra az időszakra esik majd, amikor – a Millenniumi Fejlesztési Célok 2015-ben való lejártát követően – várhatóan új nemzetközileg elfogadott célrendszer fogja meghatározni a globális fejlesztési/fejlődési menetrendet. Ennek kidolgozásában Magyarország – ENSZ-beli tevékenységével, nemzetközi konferenciák szervezésével – aktív szerepet vállal, amellyel összhangban nemzetközi fejlesztési együttműködésének is határozott arculatot kíván adni.

Globális világunk

20. Az elmúlt évtizedekben jelentős változások történtek a világgazdaságban, a nemzetközi politika rendszerében és a fejlődő országok helyzetében is. Az elhúzódozó globális pénzügyi és gazdasági válság rávilágított a világ országainak minden eddiginél erőteljesebb egymásrataltságra, az együttműködés fontosságára.

21. A mögöttünk hagyott néhány évtized sok szempontból az emberiség fejlődésének egyik legsikeresebb időszaka volt, amelyben – néhány lokális háború ellenére – a világ országainak túlnyomó része – különösen a fejlődő országok sokasága - érdemi és számottevő gazdasági növekedést, jelentős társadalmi előrelépést könyvelhetett el. A fejlődő világ jelentős részének tartós gazdasági lendülete, az ebből fakadó fogyasztásnövekedés, a globális kihívások – népességnövekedés, urbanizáció, klímaváltozás, migráció stb. – erősödése és mindezek hatása ugyanakkor komoly nehézségek elé állítja a nemzetközi közösséget a fejlődés fenntarthatóságát, a követendő modelleket illetően. Különösen sürgető feladat, hogy a donor közösség a partner országok fejlődéséhez nyújtott támogatásának célzottabbá, hatékonyabbá és eredményesebbé tételével is ellensúlyozza a fejlesztési célú hivatalos ráfordítások (ODA) visszaesését. A donor közösség maga is komoly átalakuláson megy át; a legszámottevőbb előrelépést felmutató, feltörekvő gazdaságok (BRICS) az elmúlt időszakban donorokká is váltak, s a többi fejlődő országgal kialakított, ún. Dél-Dél együttműködéssel, valamint a hagyományos donorokkal teremtett, ún. háromoldalú kooperációkkal új formákat hoztak létre a nemzetközi fejlesztési architektúrában.

22. A jelenleg – nem utolsósorban Magyarország ENSZ-beli aktív szerepével folyó - előkészületek alapján feltehető, hogy a 2015 után a jelenlegi MDG-k örökébe lépő, a nemzetközi közösség által kialakítandó célrendszer a fejlődés és a szegénységcsökkentés legalapvetőbb feltételeit jelentő szociális teendőket várhatóan szélesebb, az előrelépéshez szükséges gazdasági növekedést és annak a környezettel, a természeti erőforrásokkal és a Föld teherbíró képességével való összhangját, a fejlődés fenntarthatóságát szem előtt tartó, a fejlett és a fejlődő világ számára egyaránt iránymutatást jelentő célokkal ötvözi majd. A magyar NEFE-nek rugalmasan kell reagálnia a nemzetközi fejlesztési architektúrában és célrendszerben bekövetkező változásokra, egyúttal a hazai adottságok, hozzáadott értékek alapján törekednie kell a nemzetközi fórumokon betöltött konstruktív szerep konkrét tettekkel való alátámasztására.

23. Tekintettel arra, hogy bolygónknak 2050-re várhatóan több mint 9 milliárd ember megélhetését, békés, méltósággal élhető létét kell biztosítani, a gazdasági és társadalmi fejlődés, a környezet védelme, az erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás és a béke és a biztonság érdekei közötti összhang elősegítése elsőrendű feladattá vált. Ennek sikeres végrehajtása csak partnerségben, a társadalmi szereplők széles körének bevonásával, a különböző politikák és tevékenységek között szinergiákra törekedve lehetséges. A magyar NEFE legfontosabb feladata, hogy – Magyarország egyéb nemzetközi érdekeivel és ambícióival, kötelezettségvállalásaival összhangban – rendelkezésre álló eszközeivel eredményesen járuljon hozzá ezekhez a törekvésekhez.

A magyar NEFE céljai

24. Magyarország adottságainak és teherbíró képességének függvényében igyekszik aktív szerepet vállalni a nemzetközi donor közösség tevékenységében, amelynek célja a szegénység csökkentése a fejlődő országokban, termelő és munkahelyteremtő képességeik, a nemzetközi stabilitást, békét, biztonságot, demokratikus berendezkedést erősítő intézményi, igazgatási, humán kapacitásaik fejlesztése, a természeti erőforrásokkal való felelős gazdálkodás, a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése, a népesedési dinamika kezelése, a nők helyzetének javítása, az emberi jogok és a hátrányos helyzetű és sérülékeny csoportok érdekei érvényre jutásának elősegítése, a túlnépesedés és a klímaváltozás negatív hatásaival szembeni védekezés, a fenntartható fejlődési modellek meghonosítása.

25. A magyar NEFE politika – az ezzel kapcsolatban kialakult nemzetközi konszenzusnak megfelelően is - a Millenniumi Fejlesztési Célok teljesülését igyekszik elősegíteni, a 2015 utáni időszakban pedig a nemzetközi közösség által elfogadandó új célrendszer megvalósítására fog törekedni.

26. A magyar NEFE legnagyobb hozzáadott értéke olyan tevékenységek támogatása, amelyek az elmúlt évtizedekben hazánkban lezajlott politikai, gazdasági és társadalmi átalakulás, a

nemzetközi szervezetekbe való belépés során szerzett magyar tapasztalatokat megosztják a fejlődő világ hasonló kihívások előtt álló országaival. A fejlődés egyik legfőbb feltételének a jogállami intézmények működtetéséhez, az alapszolgáltatások megszervezéséhez, a fejlett technológiák alkalmazásához szükséges humán és intézményi kapacitások erősítését tartjuk, ezért NEFE politikánkban a képzésre, tudás- és tapasztalátadásra különösen nagy hangsúlyt helyezünk. Ebben kiemelt szerepet szánunk a hazai tudományos műhelyeknek, oktatási, képzési intézményeknek is. Ennek során igyekszünk kiaknázni a fejlesztés és fejlődés kérdéseivel foglalkozó nemzetközi tudományos világ képviselőit tömörítő szervezetben, a GDN-ben (Global Development Network) 2012-ben szerzett magyar tagságból származó lehetőségeket. A Magyarországon felhalmozódott tudás és ismeret átadásának fontos célja továbbá, hogy partnerországainkban erősítsük az élelmezésbiztonságot, a fenntartható vízgazdálkodást és elősegítsük a környezetbarát növekedés feltételrendszerének kiépítését.

27. A nemzetközi fejlesztési célú együttműködések kialakítása során partnerországaink, a kedvezményezett közösségek igényeiből, alapvető jogaiból indulunk ki, a segítségnyújtás legmegfelelőbb módját velük egyetértésben határozzuk meg, lehetőség szerint minél több helyi szereplőt bevonva a végrehajtásba, hogy ennek révén is bővüljön és sokoldalúvá váljon az országaink közötti kapcsolatrendszer. A NEFE tevékenység szereplői körének szélesítésére törekszünk, a nemzetközi szervezetek, pénzügyi intézmények, az állami szakhatóságok és a civil szervezetek mellett számítva az üzleti szféra együttműködésére is.

28. NEFE tevékenységünk meghatározó nemzetközi kereteit az ENSZ, az OECD és az EU jelenti. A magyar NEFE ugyanakkor olyan globális partnerség megteremtésére törekszik, amely a kedvezményezettekkel szoros együttműködésben alakítja ki a segítségnyújtás módozatait és amely nyitott a támogatást nyújtó országok közötti koordináció különböző formáira, beleértve a feltörekvő donorokkal való együttműködést is.

A magyar NEFE alapelvei

29. A magyar NEFE politika alapelvei a Magyarország által is elfogadott nemzetközi normákra épülnek. Különösen fontos a magyar segítségnyújtás hatékonyságának növelése. Elengedhetetlennek tartjuk a források felhasználásával kapcsolatos elszámoltathatóságot és az átláthatóságot. A NEFE célú kormányzati ráfordítások évenkénti, részletes beszámolókból való nyilvánosságra hozatalával, folyamatos kommunikációval tevőlegesen segítjük ezt, és partnereinktől is elvárjuk a támogatásaink felhasználásának nyomon követhetőségét. A 2011-ben Busanban elfogadott segélyhatékonysági dokumentumban foglalt vállalás teljesítése érdekében lépéseket teszünk az IATI (International Aid Transparency Initiative) módszertanának alkalmazására és az ehhez szükséges szakmai kapacitások kialakítására. Fontos alapelveként kezeljük, hogy támogatásainkat a kedvezményezettek igényeihez, saját fejlesztési stratégiájuk célkitűzéseikhez igazítsuk. NEFE tevékenységünk végrehajtásának teljes folyamata eredmény-orientált kell legyen.

30. Támogatásaink hatékonyságának érdekében törekszünk tevékenységünk más donorokkal való összehangolására, különös tekintettel az EU-tagállamokkal, a V4 országokkal, de más donor országokkal és szervezetekkel való együttműködésre is. A magyar NEFE a tevékenység tervezésében és végrehajtásában fontos szerepet szán a civil társadalomnak, az egyéb, nem kormányzati szereplőknek és a vállalati szektornak.

31. A magyar NEFE tevékenységnek elő kell segítenie a fejlődés fenntarthatóságát, s ennek során általános alapelvként kezeli az emberi jogok és a társadalmi méltányosság érvényre jutását, a demokratikus értékrend és az esélyegyenlőség, a nemek közötti egyenjogúság erősítését, a környezeti fenntarthatóságot, a sérülékeny csoportok érdekeit és a diszkriminációmentességet. A magyar NEFE az általános emberi jogi megközelítés alapján áll. A magyar NEFE politikának alá kell támasztania globális felelősségvállalásunkat, a nemzetközi közösség egészét foglalkoztató kihívások kezelése iránti elkötelezettségünket.

32. A magyar NEFE a bilaterális célországok kiválasztásában igyekszik szem előtt tartani az egyezményes nemzetközi dokumentumokban kiemelten szereplő irányokat; a legkevésbé fejlett, az alacsony jövedelmű és a törékeny vagy konfliktus utáni helyzetben lévő országokat, emellett azonban messzemenően figyelembe veszi, hogy rendelkezésre álló forrásai, tapasztalatai és speciális végrehajtó kapacitásai mely földrajzi régiókban és milyen kihívások kezelésében hasznosulnak a leghatékonyabban.

33. A magyar NEFE politika végrehajtása során törekszünk a különböző politikák közötti koherenciára, aminek részeként a megcélzott földrajzi irányok és szektorok kiválasztásánál figyelembe vesszük Magyarország egyéb kül- és szakpolitikai prioritásait – nemzetpolitika, térségpolitika, klímavédelem, biztonságpolitika, tudomány, kultúra, külgazdaság –, és ösztönözzük, hogy a szakpolitikák kialakítása során a magyar NEFE szempontjai és a fejlődő országok érdekei minél nagyobb mértékben érvényre jussanak.

34. A magyar NEFE sikerességének és hatékonyságának egyik feltétele, hogy átfogó társadalmi támogatottságot élvezzen, ami a források és a szakértelem mozgósítását is kedvezően befolyásolja. Fontos feladat a társadalmi tudatosság növelése, amely egyúttal a szolidaritásra irányuló hajlandóságot és a fenntartható fogyasztási szokások iránti nyitottságot is növeli, összességében tehát közvetlenül is hozzájárul a világban meglévő egyenlőtlenségek csökkentéséhez, Földünk állapotának javulásához.

A magyar NEFE fő földrajzi irányai

35. A magyar NEFE politika fő irányainak meghatározásánál a globális fejlődés realitásai és Magyarország teherbíró képessége, adottságai mellett elsősorban a már kialakult NEFE együttműködések tapasztalatait, Magyarország hagyományos kapcsolatrendszerét és

hozzáadott értékeit, a magyar NEFE által kínált segítség partnerországbeli relevanciáját, a kedvezményezett országgal fenntartott intézményes együttműködésünk, az ottani belső viszonyok megfelelő ismeretét biztosító struktúrák meglétét, valamint az adott ország fejlettségét mutató, releváns indikátorokat és az ország fejlődés iránti elkötelezettségét tartjuk fontosnak figyelembe venni. A világban zajló változások, egy-egy ország hirtelen fellépő demokráciaépítési, fejlesztési igényei és az ezek kielégítésére irányuló nemzetközi összefogás átmenetileg vagy tartósan új elemekkel gazdagíthatja a magyar NEFE földrajzi prioritásait. Tekintettel ugyanakkor arra, hogy a nemzetközi fejlesztési együttműködés jellemzően bizalomra épülő kapcsolatot feltételez, tartós, kiszámítható, tervezhető és hatékony kooperációra törekszünk partnerországainkkal.

36. A földrajzi közelség, a fejlesztési igények és a lehetséges magyar hozzáadott érték találkozása, hagyományos kapcsolataink és térségi, biztonsági, nemzetpolitikai érdekeink szempontjából egyaránt középtávon kiemelt irányként kezelendőknek tartjuk az OECD kategorizációja szerint fejlődő országnak minősülő nyugat-balkáni és kelet-európai államokat, ahol főként a demokratikus államberendezkedés struktúráinak megszilárdítása, a civil társadalom és a társadalmi kohézió erősítése, valamint az Európai Unióhoz való közeledés és csatlakozás tapasztalatainak átadása a célunk.

37. NEFE politikánk nemzetközi hitelessége elengedhetetlenné teszi, hogy az MDG-k teljesítése terén legnagyobb hátránnyal bíró afrikai kontinens Szaharától délre eső része is folyamatos figyelmünket élvezze. A térség országainak többsége dinamikus gazdasági növekedésnek örvend, intézményi kapacitásaik, humán erőforrásaik gyengesége ugyanakkor hátráltatja a folyamatot és sok esetben kiszolgáltatottá teszi a növekvő egyenlőtlenségtől szenvedő lakosságot. Az afrikai kontinens országaiban a magyar NEFE fő célja a klímavédelem, a fenntartható vízgazdálkodás, a nők helyzetének javítása, az élelmezésbiztonság elősegítése, valamint az oktatás és az egészségügy fejlesztése lehet.

38. Külpolitikánk globális nyitása, hagyományos kapcsolatrendszerünk és a fejlesztési igények relevanciája is aláhúzza azt a szándékot, hogy szegényebb ázsiai országok helyet kapjanak a magyar NEFE partnerországai között. A térségben a klímaváltozás hatásainak kezelése, a fenntartható vízgazdálkodás és az élelmezésbiztonság, valamint a társadalmi kohézió erősítése, az európai, közép-európai együttműködési formák tapasztalatainak átadása szerepel céljaink között.

39. Ázsia és Afrika több országában jelentős számú olyan szakember él, akik Magyarországon, magyar állami ösztöndíjasként szereztek diplomájukat. Fejlesztési együttműködési rendszerünk kialakítása során építünk a velük való kapcsolatokra.

40. A magyar NEFE partnerországi körének meghatározásakor és annak rendszeres felülvizsgálatakor koncentrált, fókuszált segítségnyújtási struktúra kiépítésére törekszünk; igyekszünk elkerülni a túlzott elaprózódást, amely rontja a költséghatékonyságot és a magyar

NEFE láthatóságát. Ennek érdekében célunk, hogy a partnerországok száma ne haladja meg a tízet. A magyar NEFE földrajzi cél régiói: Afrika, Délkelet-Ázsia, Kelet-Európa, Nyugat-Balkán. Partnerországaink köre a stratégiai tervdokumentumban foglaltak végrehajtásának ideje alatt az egyes országok jövedelmi viszonyaiban bekövetkező változások miatt átalakulhat. A partnerországok körét a NEFE keretstratégia cselekvési tervében célszerű kijelölni, lehetőség szerint figyelembe véve a kedvezményezett ország nemzeti fejlesztési stratégiájának tervezési ciklusát.

41. A kedvezményezett országok csoportján belül célszerű meghatározni azon államok körét, amelyekkel hosszabb távú, mélyebb, program alapú támogatási együttműködésről állapodunk meg, valamint fontos megjelölni, hogy a NEFE célú költségvetés mekkora hányada használható fel más régiókban ad hoc felmerülő fejlesztési igények kielégítésére. A partnerországok köréről a szakpolitikai szempontok figyelembe vételével, széles körű egyeztetést követően kell döntést hozni és azt időről időre felülvizsgálni.

A magyar NEFE fő szektorai

42. A magyar NEFE feladata, hogy segítse a fejlődő országokat saját fejlesztési elképzeléseik valóra váltásában, úgy, hogy olyan megoldásokat kínál, amelyek fenntartható módon szolgálják a jóléthez, az emberi méltósághoz, a demokratikus berendezkedéshez és a civil társadalom fejlődéséhez, a környezet védelméhez, a békéhez és biztonsághoz fűződő érdekek érvényre jutását.

43. A magyar NEFE által megcélzott fő szektorok meghatározása során a Millenniumi Fejlesztési Célokban szereplő területeket vesszük elsősorban figyelembe, valamint azokat a kérdésköröket, amelyek a fejlődés fenntarthatóvá tételének kihívásaival küzdő fejlődő országok számára különösen fontosak. Ennek során alapvető szempont, hogy a kiválasztott szektorban Magyarország a rendelkezésre álló szakértelem, tudás, technológia vonatkozásában speciális tudással rendelkezzen, hozzáadott értéket képviseljen. A magyar NEFE egyik kiemelt célja, hogy a tudomány eredményeit becsatornázza a fejlesztési együttműködésbe, ezzel is elősegítve a partnerországok „zöld”, a környezetet kímélő és a természeti erőforrásokat fenntartható módon kiaknázó fejlődését, gazdasági növekedését.

44. A magyar NEFE koncentráltága és hatékonysága érdekében, az ezzel kapcsolatos nemzetközi és uniós normákat szem előtt tartva, arra törekszünk, hogy a megcélzott szektorok száma egy-egy partnerországban ne haladja meg a hármat.

45. Mindezek alapján a magyar NEFE a fejlesztési partnerországoknak elsősorban az alábbi területeken nyújt támogatást:

- a demokratikus, jogállami berendezkedés megszilárdítása, átalakulási és nemzetközi integrációs tapasztalatok átadása; jó kormányzás feltételrendszere, intézményi kapacitásépítés (állami, önkormányzati és civil szervezetek erősítése);
- fenntartható vízgazdálkodás, környezet- és klímavédelem;
- élelmezésbiztonság, a fenntartható mezőgazdasági termelő kapacitások fejlesztése;
- oktatás, kultúra, humán erőforrások erősítése, esélyegyenlőség, kisebbségek, sérülékeny csoportok védelmének elősegítése;
- egészségügy javítása.

46. A magyar NEFE egyik fontos eszközét jelentik azok az állami ösztöndíjak, amelyek segítségével a fejlődő országok fiataljai magyarországi felsőoktatási intézményekben szerzhetnek képzettséget. Ösztöndíj-politikánk és NEFE céljaink összehangolása hatékonyan segítheti a fejlődő országokkal kialakított kapcsolatrendszerünk koherenciáját.

A magyar NEFE eszközrendszere és módozatai

47. A NEFE politika jellemzően állami forrásokat használ fel a fejlődő országok megsegítésére. Ezen források egy része a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően multilaterális csatornákon keresztül jut el a kedvezményezettekhez, míg más részük a partnerországgal kialakított kétoldalú kapcsolat keretében, esetleg donor koordinációs mechanizmus révén járul hozzá egy-egy ország fejlődéséhez. Magyarország esetében a NEFE célú hozzájárulások szerkezetében különösen nagy – 75-80 % - a multilaterális formák szerepe. Az elkövetkezendő időszakban fontos feladat a kétoldalú alapon nyújtott támogatások arányának növelése, annak érdekében, hogy NEFE politikánk prioritásai és komparatív előnyeink jobban érvényre jussanak, növekedjen a magyar NEFE láthatósága.

48. A multilaterális keretben folyósított összegek jórészt nemzetközi szervezetekben, pénzügyi intézményekben – ENSZ, EU, Világbank stb. - viselt tagság és befizetett tagdíjak révén, tehát indirekt módon realizálódnak, részben pedig egyedi döntés alapján járulnak hozzá egy-egy nemzetközi szervezet, pénzügyi intézmény vagy alap tevékenységéhez. A nemzetközi szervezetekben, pénzügyi intézményekben, regionális fejlesztési bankokban viselt tagságra, a belépésre, a szervezetek munkáját segítő önkéntes felajánlásokra irányuló döntések meghozatalakor figyelembe kell venni és kifejezésre kell juttatni NEFE politikánk alapelveit, céljait, fő földrajzi és szektorális prioritásait. Ezeket a döntéseket, tekintettel azok jelentős költségvonzatára, a feltételrendszer és a várható hatások átfogó és alapos vizsgálatának kell megelőznie. Az egyeztetett döntéseket a NEFE politika tárcaközi egyeztetését szolgáló mechanizmus keretében célszerű előkészíteni.

49. Fontosnak tartjuk áttekinteni a tagságunkkal működő, fejlesztési aktivitást is kifejtő nemzetközi szervezetek nyújtotta együttműködési lehetőségeket, és ennek során vizsgálandónak tartjuk, hogy Magyarország NEFE politikai céljainak teljesülését mely

szervezeteken keresztül tudja a legeredményesebben elérni, szektorális prioritásait érvényre juttatni.

50. A magyar NEFE jelenleg alulfinanszírozott; az EU tagjaként vállalt hozzájárulásunkat (2010-re 0,17 % ODA/GNI, 2015-re 0,33 % ODA/GNI) határidőre nem tudjuk teljesíteni; a nemzetközi pénzügyi válság hatásai következtében a hozzájárulások emelésére az elmúlt években csak a kötelező befizetések (Európai Fejlesztési Alap - EDF) vonatkozásában kerülhetett sor. Noha ez az EU tagországai között nem egyedülálló jelenség, a lemaradás mértékének csökkentése, pozitív, növekedő trend elérése jelentős mértékben tágítaná nemzeti érdekérvényesítésünk kereteit, javítaná a Magyarország biztonsága és jóléte szempontjából is lényeges globális viszonyok alakulását.

51. Nemzetközi politikai kötelezettségeink teljesítése és a globális folyamatok alakítása iránti felelősségünk alátámasztása érdekében szükséges, hogy – hasonlóan a NATO-kötelezettségek teljesítése érdekében a Nemzeti Biztonsági Stratégiában kitűzött célokhoz - a költségvetés NEFE célú előirányzata és az ODA célú kormányzati ráfordítások számottevő mértékben növekedjenek. Nemzetközi NEFE kötelezettségvállalásaink teljesítését az szolgálná, ha az állami szervek ODA-ként elszámolható ráfordításainak a nemzeti össztermékhez (GNI) viszonyított aránya 2016-tól évente meghatározott mértékben emelkedne, figyelembe véve a 2015-re kitűzött célt (0,33%) követő új uniós kereteket és vállalásokat. Ez a Külügyminisztérium költségvetésében szereplő fejezeti kezelésű, NEFE célú előirányzat számottevő növelése mellett (2013-ban ezen az előirányzaton 150 millió HUF szerepel) a fejlődő országok számára biztosítandó ösztöndíjakkal, kölcsönök nyújtásával, magyar szereplők számára is közreműködést biztosító nemzetközi kezdeményezések, alapok támogatásával lenne teljesíthető. A növekményből származó források felhasználásáról az aktuális globális fejlesztési célokat, stratégiánkat, a fejlődő országokkal fenntartott kapcsolataink különböző dimenzióikhoz fűződő nemzeti érdekeinket és NEFE prioritásainkat szem előtt tartó, egyeztetett és időről időre felülvizsgált döntést kell hozni. Magyarország teljes ODA célú ráfordításainak tervszerű növelése érdekében szükséges az egységes NEFE szempontrendszer alkalmazása és a Külügyminisztérium tárcaközi koordinatív szerepének megerősítése ezen a téren.

52. A rendelkezésre álló források növelése érdekében célszerű megvizsgálni azokat az ú.n. innovatív finanszírozási mechanizmusokat, amelyek révén Magyarországon bővíteni lehetne a NEFE pénzügyi mozgásterét. A széndioxid-kibocsátási kvóták eladásából származó bevételek egy részének felhasználására vagy a személyi jövedelemadó 1 %-ának NEFE célra – kiemelt költségvetési előirányzatra - való felajánlhatóságának lehetővé tételére irányuló lépéseket folytatni kell. Ennek során szem előtt kell tartani az ENSZ klímaváltozási keretegyezménye kapcsán tett nemzetközi vállalások teljesítését.

53. Anyagi teherbíró képességünk javulásával és a NEFE célra elkülöníthető források fokozatos bővülésével párhuzamosan szélesítenünk kell a kétoldalú támogatások folyósítása

módozatainak körét. Magyarország az elmúlt évtizedben projekt alapú nemzetközi fejlesztési együttműködési gyakorlatot folytatott, a jövőben azonban a hosszabb távú együttműködés elmélyítését jobban szolgáló, program alapú segítségnyújtás kialakítása látszik célszerűnek. Ehhez a források jobb tervezhetőségére van szükség. Az EU által erőteljesen ösztönzött, szorosabb donor koordinációt jelentő közös programozásban való részvétel, valamint a partnerországokkal kialakított bizalmi viszony, az együttműködés kiszámíthatóságához fűződő közös érdekek is szükségessé teszik a hosszabb távú, program alapú szemlélet meghonosítását NEFE politikánk és tevékenységünk tervezésében és végrehajtásában.

54. A NEFE célú ráfordítások tervezhetőségének javítása érdekében a központi költségvetés általános tervezési rendszerének részeként hároméves tervezési ciklus bevezetése szükséges, amelynek keretében a NEFE tevékenység konkrét előrevetítése hároméves kitekintéssel készül és tartalmazza a forrásigényt is.

55. Magyarország rendelkezésre álló forrásai, nemzetközi beágyazottsága, a fejlődő országokban működő civil és vállalati szereplői hálózatának fejlettsége egyelőre nem teszi lehetővé, hogy NEFE politikájának végrehajtásában olyan megoldásokra helyezze a hangsúlyt, amelyek a magyar közpénzek NEFE célú felhasználását és annak ellenőrzését teljes egészében függetlenítenék magyar szereplők – civil szervezetek, szakhatóságok, vállalatok – közbeiktatásától, és kizárólag a kedvezményezett ország struktúráira, intézményeire bíznák azt. A magyar – állami, civil és vállalati - projektvégrehajtók fejlődő országbeli jártasságának erősítése céljából a végrehajtásban az elkövetkező években is fő szerepet kell játszaniuk.

56. Ennek érdekében – noha kereskedelemösztönző jellege miatt nem tekinthető kifejezetten NEFE eszköznek – továbbra is támogatandó és bővítendő az OECD normák szerint folytatott kötött segélyhitelezés konstrukciója, amely – azon túlmenően, hogy a partnerország számára kedvező feltételű kölcsön folyósításával jár, ezáltal bizonyos mértékig támogatásnak is minősül – elősegíti, hogy magyar vállalatok és civil szervezetek a fejlődő országokban, releváns fejlesztési szektorokban tapasztalatokat és referenciákat szerezhessenek, aminek birtokában nagyobb eséllyel vehetnek részt más, nemzetközi – uniós, világbanki és egyéb – forrásokból finanszírozott fejlesztési pályázatokon.

57. Tekintettel arra, hogy Magyarország NEFE célú ráfordításainak legnagyobb része az EU intézményein keresztül jut el a kedvezményezettekhez, az uniós végrehajtásba való fokozott bekapcsolódással erősítenünk kell a bilaterális alapon és az EU keretében folytatott fejlesztési tevékenység egymást kiegészítő jellegét. Erre jelenleg leginkább a bővítési és a szomszédsági politikában alkalmazott külkapcsolati eszközökből megvalósított intézményfejlesztési programok nyújtanak lehetőséget, de arra kell törekednünk, hogy a magyar szereplők közreműködése más eszközök esetében is erősödjön. A nyugat-balkáni és a kelet-európai térségben folytatott NEFE tevékenységünknek egyik fontos célja, hogy minél több TAIEX,

Twinning és Sigma keretben, magyar szereplők részvételével végrehajtott programot eredményezzenek.

A magyar NEFE hazai partnerei

58. Magyarország NEFE politikájának végrehajtásában hangsúlyos feladatot kapnak a NEFE tevékenységben és a humanitárius segítségnyújtásban gyakorlatot szerzett civil szervezetek. Feladataik ellátását, a nemzetközi együttműködésében való részvételüket, ezáltal kapacitásaik és nemzetközi presztízsük erősítését segítené, ha nemzetközi normák szerint kialakított minősítési rendszer alapján, működésükhöz rendszeres állami támogatást lehetne nyújtani.

59. A civil szervezetek kiterjedt nemzetközi kapcsolatrendszerük és a végrehajtás során szerzett tapasztalataik, helyismeretük következtében a magyar NEFE politika megtervezésében, értékelésében és népszerűsítésében is fontos partnerei a döntéshozóknak. A jövőben is fenntartandó és lehetőség szerint szélesítendő a civil szervezetekkel kialakított egyeztetési mechanizmus. A pályázati rendszer szabályozása, különös tekintettel a nemzetközi – kiemelten az uniós – pályázatok önrészéhez nyújtható állami támogatás odaítélésének kritériumrendszerére, felülvizsgálandó. Megoldandó továbbá a NEFE tevékenységet folytató civil szervezetek közhasznú státuszát elismerő jogi szabályozás kialakítása.

60. A magyar vállalati szektor jelenleg elenyésző szerepet játszik Magyarország NEFE politikájának végrehajtásában. A nemzetközi trendekre, a beruházások, a vállalkozások és a munkahelyteremtés fejlődésben betöltött szerepének növekedésére és a magyar gazdaság érdekeire való tekintettel elengedhetetlen, hogy a vállalatok nagyobb szerepet kapjanak a magyar NEFE politika végrehajtásában. Ez nem képzelhető el a rendelkezésre álló források jelentős növelése nélkül. Szükséges egy speciális pénzügyi mechanizmus kialakítása is, amely a magyar vállalatok nemzetközi eszközökből finanszírozott fejlesztési projektek végrehajtásába való bekapcsolódását segíti támogatással, hitellel, garanciával stb. A fejlesztési célú, magyar befizetésekből is működtetett nemzetközi pénzügyi eszközök felhasználásáról és a magyar vállalatok számára is nyitott pályázási lehetőségekről, illetve a hazai vállalati szakmai kapacitásokról szóló információk közvetítésének hatékonysága a koordináció javításával feltétlenül növelendő.

61. A magyar NEFE politika földrajzi és szektorális sajátosságaiból – átalakulási, EU-csatlakozási és egyéb integrációs tapasztalatok átadása, intézményi kapacitásépítés nyugat-balkáni és kelet-európai országokban – fakadóan bizonyos földrajzi régiókban a magyar állami szakhatóságok fontos szerepet játszanak az egyes projektek végrehajtásában. A magyar NEFE politika egyik célja, hogy az állami szakhatóságok bevonásával hozzájáruljon azok mozgásterének növekedéséhez az Európai Unió által a bővítés- és a szomszédságpolitikában érintett országokban végrehajtott Twinning és TAIEX programokban. A hatékonyság javítása

és a szinergia érdekében fontos a hazai szakhatóságok NEFE-vel kapcsolatos ismereteinek, kapacitásainak erősítése.

A magyar NEFE intézményi környezete

62. Az elmúlt tíz évben kialakult és megszilárdult a NEFE hazai intézményi környezete, a változó kihívások és az előző időszak tapasztalatai alapján azonban szükséges a döntéshozatali és a végrehajtási rendszer további korszerűsítése. A magyar kormányzaton belül a NEFE politikáért, annak kialakításáért, koordinálásért és végrehajtásáért a Külügyminisztérium viseli a fő felelősséget, nyilvánvaló azonban, hogy – miként az az évente összeállított NEFE beszámolókból és statisztikákból is világossá válik – a szaktárcák többsége is jelentős – számos esetben kifejezetten fejlesztési célú – kapcsolatokat ápol fejlődő országokkal, és a szakhatóságok gyakori végrehajtói a Külügyminisztérium fejlesztési projektjeinek. A koherencia és a hatékonyság érdekében a jövőben a NEFE jellegű kormányzati tevékenység tárcaközi koordinációját erősíteni kell, ki kell alakítani ennek intézményi szerkezetét és ebben pontosan meg kell határozni a Külügyminisztérium mint témafelelős szerepét és hatáskörét.

63. A NEFE Társadalmi Tanácsadó Testület a tudomány, a politika, az érdekképviselési és a civil szféra tapasztalataival és szempontjaival segíti a NEFE döntéshozatalt; a testület szerepét a jövőben erősíteni, tagjainak körét a társadalmi nyilvánosság további szeleteinek képviselőivel (egyházak, szakmai szervezetek, sajtó stb.) kell bővíteni.

64. A végrehajtás intézményi mechanizmusát a rendelkezésre álló források bővülésével párhuzamosan szükséges felülvizsgálni. Önálló végrehajtó intézmény felállítása vagy megbízása nagyobb volumenű NEFE tevékenység esetén lehet indokolt, a projektciklusmenedzsment szakmai követelményeinek betartása érdekében azonban a végrehajtás feladataival jelenleg felruházott külügyminisztériumi szervezeti egység szakmai kapacitásait indokolt erősíteni és bővíteni.

65. A magyar NEFE intézményrendszere közvetlen kapcsolatban áll az Európai Unió döntéshozatali mechanizmusával, részt vesz annak különböző szintű formációiban és becsatornázza szempontrendszerét, továbbá együttműködik az EU-tagállamok – kiemelten a V4-országok – NEFE döntéshozó és végrehajtó intézményeivel. Várható, hogy a keretstratégia hatályának ideje alatt napirendre kerül az OECD DAC-hoz való csatlakozás kérdése, amely a szakmai kapacitások és a pénzügyi források bővítését teszi szükségessé.

66. A NEFE tevékenység jogszabályi környezete ugyancsak továbbfejlesztésre szorul. A program alapú segítségnyújtás a NEFE források jobb tervezhetőségét teszi szükségessé, ennek jogszabályi garanciái azonban jelenleg hiányoznak. A NEFE célú költségvetési előirányzat felhasználását szabályozó rendelet évenkénti megújítása jelentősen megnehezíti a folyamatos

végrehajtást, ami veszélyezteti a szakszerű és hiteles tevékenységet. Ezt a körülményt is figyelembe véve, szükséges a kormányzati NEFE tevékenység szabályait és eljárásait rögzítő NEFE kerettörvény kidolgozása és elfogadása.

NEFE tudatosságnövelés

67. A felmérések szerint hazánkban sokkal kevesebben ismerik és tartják fontosnak a NEFE tevékenységet, mint az EU többi tagállamában. A NEFE politika támogatottságának növelése, ezáltal hazánk erőfeszítéseinek megismertetése, a közpénzek ilyen célú felhasználásával való adófizetői egyetértés érdekében célszerű nagyobb súlyt helyezni a NEFE tevékenységgel kapcsolatos tájékoztató, felvilágosító munkára. NEFE politikánk bemutatásán keresztül egyúttal a globális kihívásokra, teendőkre, nemzetközi összefogásra is fel tudjuk hívni a közvélemény figyelmét, növelve ezáltal a hazánk egyéb nemzetközi tevékenysége és az abba való esetleges bekapcsolódás iránti érdeklődést is. Az emberek közötti kapcsolatok, a tapasztalatok közvetlen átadása egy-egy közösség fejlődését is kedvezően befolyásolja, a tudatosságnövelés eredményeként pedig olyan kötődések alakulhatnak ki hazánk és fejlődő országok önkormányzatai, szervezetei, közösségei között, amelyek mindkét fél számára előnyöket hordozhatnak.

68. A szemléletformálás kiemelt célcsoportja a fiatal generáció, amely a modern kommunikációs eszközök rendszeres használatából fakadóan nyitott a tágabb nemzetközi térben zajló folyamatokkal kapcsolatos ismeretekre, szolidaritás-érzését és segítőkészségét azonban az önkéntes szerepvállalás ösztönzése és segítése mellett strukturált ismeretek nyújtásával kell erősíteni. Ezért fontos, hogy az iskolai tantervek megfelelő figyelmet szenteljenek a globális kihívások problémakörének, az ezek kezelésével kapcsolatos nemzetközi erőfeszítéseknek és Magyarország ebben játszott szerepének. Ehhez szükséges megteremteni a globális nevelés feltételrendszerét (tanárok, egyéb szakemberek képzése, tantervi segédanyagok megalkotása, programok finanszírozása). A NEFE-hez kapcsolódó területen, szervezeteknél teljesíthető kötelező közösségi szolgálat, önkéntesség elfogadása további lehetőséget teremt a szemléletformálásra. Támogatandó továbbá az egyházak, civil szervezetek NEFE-vel kapcsolatos tudatosságnövelő tevékenysége.

69. A NEFE tudatosságnövelés egyik speciális célterülete a hazai vállalatok fejlődő országokkal, az ottani fejlesztési igényekkel és beruházási lehetőségekkel, valamint a különböző finanszírozási forrásokkal kapcsolatos ismereteinek bővítése, amely különösen hatékony tárcaközi koordinációt igényel. Hazai kapacitásaink, komparatív előnyeink pontos ismerete segíti a fejlesztési célú uniós külkapcsolati eszközök programozásában való konstruktív részvételünket.

70. A magyar társadalom és a döntéshozók NEFE tudatosságának növelésében megkülönböztetett szerepet szánunk a saját fejlesztési tapasztalatokkal rendelkező civil

szervezeteknek és a fejlődő országok problémái és a lehetséges megoldások iránt egyre nagyobb érdeklődést tanúsító sajtó képviselőinek. A döntéshozók tekintetében fontos továbbá a nemzetközi fejlesztési politika és az egyéb szakpolitikák fejlesztési szempontú koherenciájával kapcsolatos tudatosságnövelés.

**Magyarország nemzetközi humanitárius segítségnyújtására vonatkozó stratégiai
koncepció 2014-2020**

A magyar humanitárius segítségnyújtás céljai és alapelvei

71. A Lisszaboni Szerződés hatályba lépése óta az Európai Unió és tagországai a nemzetközi humanitárius tevékenységet a külkapcsolatok önálló szakpolitikájaként kezelik.

72. A magyar kormány humanitárius segítségnyújtásának célja az emberi életek megmentése, a szenvedés enyhítése és az emberi méltóság megőrzése a fegyveres konfliktusok és természeti katasztrófák következtében kialakult helyzetben. A magyar humanitárius segítségnyújtás a nemzetközi humanitárius jogon, a nemzetközi emberi jogi egyezményeken és a nemzetközi menekültjogon, valamint a négy fő humanitárius alapelven (emberiesség, semlegesség, pártatlanság és függetlenség) alapul. Magyarország tevékenységét a humanitárius segítségnyújtással kapcsolatos Európai Humanitárius Konszenzusban megfogalmazott irányelvek, valamint az OECD Fejlesztési Együttműködési Bizottsága (DAC) és az Európai Unió által is elfogadott Jó Humanitárius Donortevékenység (Good Humanitarian Donorship - GHD) alapelvei mentén végzi. Az alapelvek betartása különös jelentőséggel bír a rászorulókhöz való hozzáférés, a humanitárius tér biztosításában, valamint a segítségnyújtásban részt vevők elleni támadások számának csökkentésében. A humanitárius fellépés azonban nem pótolhatja a válságok politikai megoldását, pusztán a szenvedés csökkentéséhez tud hozzájárulni.

73. Összhangban az ENSZ Közgyűlésének 46/182 számú határozatával, Magyarország támogatja az ENSZ és azon belül különösen az ENSZ Humanitárius Ügyeket Koordináló Hivatalának (OCHA) vezető szerepét a humanitárius segítségnyújtás koordinálása és annak erősítése terén, valamint támogatja a nemzetközi humanitárius segítségnyújtás korszerűsítésére irányuló kezdeményezéseket, például a legjelentősebb humanitárius szervezeteket tömörítő Intézményközi Állandó Bizottság (IASC) által 2011-ben elindított, a legsúlyosabb válságok során a nemzetközi segítségnyújtás vezetését, koordinációját és elszámoltathatóságát erősíteni hivatott ún. Transformative Agenda sikeres végrehajtását. Magyarország hangsúlyozni kívánja a polgári és katonai szereplők közötti egyértelmű munkamegosztást, és tiszteletben tartja a természeti katasztrófák és komplex veszélyhelyzetek során a humanitárius segítségnyújtás támogatása érdekében biztosított katonai eszközök felhasználására vonatkozó irányelveket (MCDA Guidelines, Oslo Guidelines).

74. A fegyveres konfliktusok mellett a klímaváltozás következtében növekvő számú természeti katasztrófa is egyre nagyobb kihívás elé állítja a globális gazdasági válság által is sújtott nemzetközi donor közösséget. Ezek a folyamatok még inkább szükségessé teszik a humanitárius segélyezés, a rehabilitáció és a fejlesztés közötti szorosabb kapcsolat kialakítását (LRRD - Linking Relief, Rehabilitation and Development) és erősítését. A közösségek

ellenálló-képessége és felkészültsége is leginkább ezeknek a területeknek a hatékony együttműködése révén szilárdítható meg. Magyarország ezen tevékenységét a hazai végrehajtó partnerek közreműködésével, az érintett országok helyi hatóságainak képességfejlesztése révén fejti ki, összhangban az ENSZ Nemzetközi Katasztrófa-csökkentési Stratégiája (ISDR) által felügyelt Hyogói Cselekvési Kerettervben (HFA) foglaltakkal.

Magyar tevékenység a közelmúltban

75. Magyarország az elmúlt években szűk pénzügyi forrásai ellenére is igyekezett a nemzetközi humanitárius közösség aktív tagja lenni, ezért a nemzetközi fórumokon és a nemzetközi szervezetek döntéshozó testületeiben való tevékeny részvételen túlmenően rendszeresen reagált a nemzetközi humanitárius donor felhívásokra és hozzájárulásaival segítette a különböző természeti katasztrófák, fegyveres konfliktusok, elhúzódo válsághelyzetek következtében kialakult emberi szenvedések enyhítését. Magyarország a tagságával működő nemzetközi szervezetek tevékenységéhez való rendszeres hozzájárulásával, az egyes önkéntes befizetések célzott irányításával is kifejezésre juttatja a világban kialakult humanitárius válsághelyzetek enyhítése iránti elkötelezettségét.

76. Az elmúlt években a magyar intézmények és szervezetek, civil közösségek számottevő, nemzetközileg is jegyzett nemzetközi humanitárius kapacitásokat alakítottak ki.

Együttműködő partnerek és támogatási formák

77. A magyar államigazgatáson belül a Külügyminisztérium felelős a kormányzati nemzetközi humanitárius segítségnyújtás koordinációjáért. A Külügyminisztérium illetékes főosztálya szorosan együttműködik a társtárccákkal és az érintett magyar civil szervezetekkel. Magyarország nemzetközi humanitárius segítségnyújtási tevékenységét elsősorban többoldalú keretben, az Európai Unió, továbbá az ENSZ humanitárius tevékenységgel foglalkozó szakosított szervezetein, ügynökségein és pénzügyi alapjain, a Vöröskereszt és a Vörös félhold Mozgalmon és a Nemzetközi Migrációs Szervezeten (IOM), a külképviseleteken, valamint magyar civil szervezeteken és a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóságán (BM OKF) keresztül valósítja meg.

78. Magyarország a segítségnyújtás során többféle eszközzel támogatja a katasztrófákban érintett rászorulókat. A humanitárius nemzetközi szervezetek munkáját azok központi költségvetéséhez, valamint műveleteikhez nyújtott felajánlásokkal támogatjuk. A pénzügyi támogatás mellett Magyarország megfelelően képzett kutató-mentőcsapatok és szakértők küldésével, természetbeni adományokkal (pl. mobilkórház, gyógyszer-segélyszállítmány stb.) vagy egészségügyi, rehabilitációs ellátással járul hozzá az emberi szenvedés enyhítéséhez.

Ezekon felül Magyarország komoly sikerként tekint arra, hogy számos nemzetközi szervezet (UNHCR, IFRC, IOM, FAO, WHO, UNSPIDER) irodájának is otthont adhat.

79. Magyarország a humanitárius célú felajánlásaival kapcsolatos döntéseit a nemzetközi szervezetek által készített átfogó, valamint sürgősségi donor felhívásokra alapozva hozza meg, ügyelve arra, hogy a megfelelően felmért igények alapján a leginkább rászorulóknak jussanak támogatáshoz. A végrehajtó segélyszervezet kiválasztása annak tevékenységi körére, a rászorulókhöz való hozzáféréseire, valamint a szervezettel kapcsolatos korábbi együttműködés tapasztalataira tekintettel történik. A segélyezés során kiemelt figyelmet fordítunk a menekültek és a válságok által érintett migránsok védelmére, az élelmezésbiztonság, a víz, közegészségügy és higiéniaival kapcsolatos szektor, valamint a sérülékeny csoportok támogatására, továbbá a helyi szervek, közösségek és humanitárius szervezetek képességeinek fejlesztésére.

80. Elismerjük a magyar és a nemzetközi NGO-knak a segítségnyújtásban betöltött fontos szerepét. Speciális szakértelmükkel, helyismeretükkel nélkülözhetetlen végrehajtó partnerei a kormányoknak és a nemzetközi szervezeteknek. Magyarország elő kívánja segíteni, hogy minél több magyar humanitárius szervezet kapja meg az Európai Unió humanitárius főigazgatóságának (DG ECHO) partnerségi státuszát.

81. Magyarország a transzparencia jegyében az EU, illetve az ENSZ nyilvános humanitárius statisztikai adatbázisain (EDRIS, FTS) keresztül biztosít naprakész tájékoztatást humanitárius segítségnyújtási tevékenységéről, a Külügyminisztérium pedig évente nyilvános beszámolót is készít.

Teendők, eszközrendszerünk bővítése

82. Reagálva a nemzetközi humanitárius segítségnyújtás területén bekövetkezett változásokra, Magyarországnak az elkövetkezendő időszakban felül kell vizsgálnia és modernizálnia kell az elmúlt tíz évben kiépült intézményi struktúráit, és cselekvési tervben rögzíteni a feladatokat. Ehhez kedvező körülményeket teremt, hogy az elmúlt években a magyar katasztrófavédelem is megújult, új törvényi szabályozás született. A Vöröskereszt és a Vörös félhold Mozgalommal együttműködésben megkezdődött a Magyar Vöröskeresztről szóló új törvény kialakítása is.

83. A hatékony és országunk valós súlyának megfelelő nemzetközi humanitárius fellépés biztosításához mindenekelőtt növelni kell a segítségnyújtásra biztosított kormányzati forrásokat. Javítani kell a magyar és nemzetközi fellépést bemutató kormányzati kommunikáción is, aminek pozitív hozadéka lehet a magyar társadalom humanitárius segítségnyújtással kapcsolatos tudatosságának és egyben az egyre nagyobb népszerűségnek örvendő önkéntességi szándéknak az erősödése is. Fontos feladat tovább fejleszteni a

humanitárius segítségnyújtás területén tevékenykedő állami és civil szervezetek kapacitásait és előmozdítani a segítségnyújtással kapcsolatos eszközöket gyártó és forgalmazó hazai vállalatok tapasztalatszerzését és nemzetközi piacra jutását is.

84. Az elkövetkező időszakban fontos és elengedhetetlen teendő a humanitárius segítségnyújtás gyorsaságát és hatékonyságát elősegítő, a kor követelményeinek megfelelő szabályozási háttér megteremtése, amely hozzájárul a felajánlások gyors és rugalmas célba juttatásához. Eszközrendszerünk bővítéséhez tartozik a segítségnyújtás és az önkéntesség népszerűsítése a társadalomban és különösen a fiatalok körében.

85. A hatékonyság növelése érdekében szélesebb belső összefogásra és újszerű, a globális nyitás politikáját e téren is érvényesítő, külső partnerségi kapcsolatok kiépítésére van szükség. Külkapcsolatainkban a humanitárius segítségnyújtás, mint új szakpolitika akkor találja meg a helyét, ha közgondolkodásunk részévé válik és egyben képessé is arra, hogy a többi szakpolitikával együttműködjön, miközben országunk nemzetközi hírnevét erősíti.

Javaslatok, feladatok

86. Javasoljuk, hogy a keretstratégia elfogadása után

- készüljön hatástanulmány és általános cselekvési terv a stratégiai koncepcióban foglalt teendőkről;
- készüljön el egy három évre szóló, időben behatárolt feladatokat, valamint a partnerországok körét tartalmazó, konkrét NEFE Cselekvési terv 2014-2016-ra, amelyet 2017-ben vizsgálunk fölül és egészítjük ki az akkori követelmények szerint;
- készüljön Kormányhatározat a NEFE és a humanitárius segítségnyújtási célú fejezeti kezelésű előirányzat fokozatos növeléséről 2016-tól;
- készüljön javaslat a NEFE és a humanitárius segítségnyújtásról szóló törvény benyújtására.